

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ศูนย์พัฒนาหลักสูตร

กรมวิชาการ

คำนำ

การสร้างศักยภาพให้แก่สถานศึกษาให้มีความพร้อมในการพัฒนาตนเอง เพื่อสอดคล้องตามหลักพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” นั้น นอกจากจะเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด

กรมวิชาการเป็นหน่วยงานที่มีภาระหลักในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการศึกษา การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และการวิจัยทางการศึกษา ได้ร่วมมือกับหน่วยงานและสถานศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในหลายแนวทางและหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีงบประมาณ 2543 ได้ดำเนิน “โครงการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา” ขึ้น ทั้งนี้มุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในลักษณะองค์รวม ซึ่งเชื่อมั่นว่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างศักยภาพให้แก่สถานศึกษาให้มีความพร้อมในทุกด้านได้อย่างดียิ่ง

สถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตร และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด กรมวิชาการจึงได้จัดทำเอกสารแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด รวม 7 รายการ ซึ่งเป็นเอกสารที่มุ่งหวังจะให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

อ.ร. ๒

(นายอำรุง จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

คำชี้แจง

ด้วยกรมวิชาการได้จัดให้มีโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในลักษณะองค์รวม เพื่อสร้างกระบวนการที่เป็นต้นแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาได้ตามหลักสูตรและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพการเรียนรู้ตามจุดหมายของหลักสูตร

สำหรับปีงบประมาณ 2543 กรมวิชาการได้จัดให้มีโครงการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวนี้ ได้จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ในส่วนของศูนย์พัฒนาหลักสูตรได้จัดทำเอกสารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และเอกสารชุดเทคนิคการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสามารถนำความรู้ดังกล่าว ไปพัฒนาหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้เหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน รวมทั้งให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาหลักสูตรหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารดังกล่าวนี้จะเป็น
ประโยชน์แก่บุคลากรของสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทาง
ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และจัดกระบวนการเรียนรู้ได้
อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ

สิงหาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	1
ความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด	3
รูปแบบของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด	7
ตัวบ่งชี้ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด	10
บทบาทของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด	13
ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด	16
เทคนิควิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด	22
แนวทางการพิจารณาเลือกเทคนิควิธีการสอน	34
ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	
ตัวอย่างการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน	35
กรณีศึกษา : การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด	39
บรรณานุกรม	50

การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูป ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรู้ นักการศึกษา นักปราชญ์ นักคิด ผู้บริหาร ผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้เรียน และลักษณะกระบวนการเรียนรู้ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2542) ซึ่งสรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้

ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ให้ผู้เรียนเป็น คนดี คนเก่ง และ คนมีความสุข

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมี *คุณภาพ* มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ชยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มี *สมรรถภาพสูง* ในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษ

เฉพาะด้าน เช่น ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มี *สุขภาพกายและใจดี* เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

ลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์

การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ คือ กระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม โดยมีสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนทันสมัย เน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างไกล เป็นกระบวนการที่มีทางเลือกและมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเป็น *คนดี คนเก่ง และคนมีความสุข*

ความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า **ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด** กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

คำว่า “ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนมากที่สุด โดยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด มีฐานมาจาก ทฤษฎีและผลการวิจัยที่ค้นพบว่า เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างแท้จริง เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วม เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ปฏิบัติหรือเป็นผู้กระทำมากกว่าผู้ถูกกระทำ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ เป็นสาระที่มีการสอนกันมาในสถาบันผลิตครูและในการพัฒนาครูประจำการมาโดยตลอด แต่ครูและสถานศึกษา รวมทั้งสถาบันผลิตครูส่วนใหญ่ ยังไม่ได้นำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง

ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ ได้มีการสรุปเป็นนิยามความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับผู้เรียน ระดับห้องเรียน และระดับนอกห้องเรียน

ระดับผู้เรียน

หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ **ผู้เรียน มีส่วนร่วม** ในการกำหนด จุดมุ่งหมาย กิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งร่วมประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ตามศักยภาพ ตามความต้องการ ความสนใจและความถนัดของแต่ละคน

ระดับห้องเรียน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่

ผู้เรียน - ได้คิดเอง ทำเอง ปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

- มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม และวิธีการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
 - มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้
- ครู - เป็นผู้วางแผนขั้นตอน ทั้งเนื้อหาและวิธีการ แก่ผู้เรียน
- จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้
 - ช่วยชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

การจัดกระบวนการเรียนรู้ระดับห้องเรียนนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ นอกจากครูและผู้เรียนแล้ว ส่วนอื่นๆ ที่จะต้องมีส่วนร่วมด้วย คือ ผู้บริหารโรงเรียน สื่อต่างๆ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียน

ระดับนอกห้องเรียน

หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การเรียนการสอน โดยคำนึงถึงศักยภาพและความต้องการ ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการเรียนรู้

จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตใน
ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วม
ในกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ระดับนอกห้องเรียนนี้ นอกจากผู้
มีส่วนร่วมใน 2 ระดับที่กล่าวแล้ว ยังรวมถึงฝ่ายนโยบาย ผู้บริหาร พ่อแม่
ผู้ปกครอง ชุมชน และฝ่ายสนับสนุนอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุปการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่

- ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน
- มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
- ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ
- ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการ
เรียนรู้ที่หลากหลาย
- ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

รูปแบบของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถจัดได้หลายรูปแบบด้วยกัน แต่มีรูปแบบหนึ่งที่ได้ได้รับความสนใจและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ คือ โมเดล ชิปปา (CIPPA MODEL) ของ ดร.ทศนา ชมมณี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

C มาจากคำว่า **Construct** ซึ่งหมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของ Constructivism กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง การที่ผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ด้วยตนเองนี้ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า **Interaction** ซึ่งหมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า **Physical Participation** ซึ่งหมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย

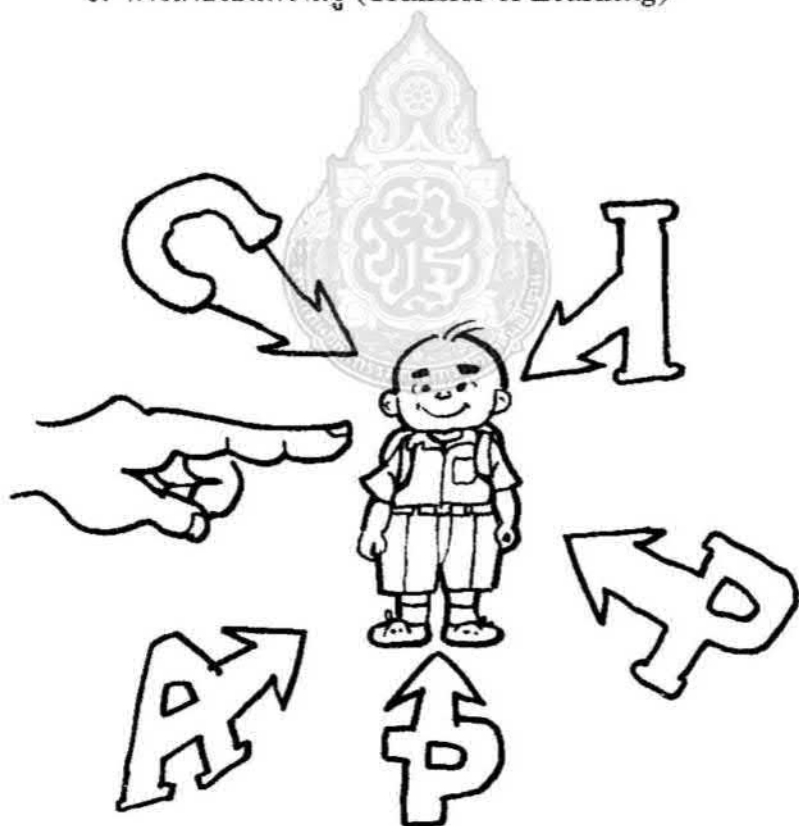
P มาจากคำว่า **Process Learning** หมายถึง การเรียนรู้ กระบวนการต่างๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น การเรียนรู้ กระบวนการ เป็นสิ่งที่สำคัญ เช่นเดียวกับการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทาง ด้านสติปัญญาอีกทางหนึ่ง

A มาจากคำว่า **Application** หมายถึง การนำความรู้ที่ได้ เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ กิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีแต่เพียงการสอนเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยขาดกิจกรรมการ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ จะทำให้ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎี กับการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร การจัด กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นี้ เป็นการช่วยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายๆ ด้าน ขึ้นอยู่กับลักษณะของสาระและกิจกรรมที่จัด

แนวคิดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือ การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบซิปปา (CIPPA) ดังกล่าวนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือการจัดการเรียนการสอนโดยยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบประสาน 5 แนวคิดหลัก เนื่องจากเป็นแนวคิด ที่ได้มาจากการประสานแนวคิดหลัก 5 แนวคิดที่เป็นพื้นฐานของการ

จัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. การสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism)
2. กระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning)
3. ความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness)
4. การเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning)
5. การถ่ายโอนความรู้ (Transfer of Learning)

ตัวบ่งชี้ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (พ.ค.ร.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 3-4) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยกำหนดตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน จำนวน 9 ข้อ และตัวบ่งชี้การสอนของครู จำนวน 10 ข้อ เพื่อใช้เป็นเครื่องตรวจสอบว่า เมื่อใดก็ตามที่เกิดการเรียนรู้หรือการสอนตามตัวบ่งชี้เหล่านี้ เมื่อนั้นได้เกิดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือการเรียนรูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แล้ว ดังนี้

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน

1. มีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม

4. ฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
5. ได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และร่วมด้วยช่วยกัน
6. ได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข
8. ฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน
9. ฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู

1. เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
7. ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้
8. ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

บทบาทของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่ว่าจะใช้แนวคิดใด จะประสบผลสำเร็จไม่ได้ หากครูและผู้เรียนไม่เปลี่ยนบทบาทของตน ครูส่วนหนึ่งยังเคยชินอยู่กับบทบาทเดิม คือ การเป็นผู้บอกเล่า ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ให้ผู้เรียน และผู้เรียนส่วนหนึ่งก็ยังเคยชินกับการเป็นผู้ฟังรับความรู้ และจำความรู้

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อครูและผู้เรียนทั้ง 2 ฝ่ายต่างก็เปลี่ยนพฤติกรรม คือ ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน และผู้เรียนก็เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้ที่จำเป็นต้องเริ่มต้นก่อน ควรจะเป็นครู เพราะครูเป็นผู้ดำเนินการและรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว เมื่อสภาพการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามสภาพที่จัดให้ ขึ้นอยู่กับการปรับตัวของผู้เรียนและแรงเสริมที่จะได้รับจากครู

บทบาทของครู

1. การเตรียมการสอน

- 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ
- 1.2 ศึกษาหาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย
- 1.3 วางแผนการสอน

- 1.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
- 1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน
- 1.3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 1.3.4 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

1.4 จัดเตรียม

- 1.4.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอน ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน
- 1.4.2 เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน
- 1.4.3 ติดต่อแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือสื่อทัศน์ วัสดุต่างๆ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
- 1.4.4 เครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้
- 1.4.5 ห้องเรียน หรือสถานที่เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ในลักษณะต่างๆ

2. การสอน

- 2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี
- 2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง

- 2.3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
- 2.3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.3.3 กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่
- 2.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม
- 2.3.5 ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น
- 2.3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น
- 2.3.7 ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม
- 2.3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ข้อมูลเนื้อหา ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม
- 2.3.9 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรม และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

3. การประเมินผล

- 3.1 เก็บรวบรวมผลงาน และประเมินผลงานของผู้เรียน
- 3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด มีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ชี้นำ/สำรวจความต้องการ

- สำรวจความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียน โดยการซักถาม สังเกต สัมภาษณ์ พูดคุย หรือทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- สร้าง/กระตุ้นความสนใจ
- สำรวจพื้นฐานความรู้เดิม

ในการดำเนินการสำรวจความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียน ครูผู้สอนอาจจัดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อนำไปสู่การค้นหา และเลือกหัวข้อที่ตนสนใจ หรือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดความสนใจในสิ่งที่อยากให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนสนใจเข้ากับสาระการเรียนรู้ที่ครูวางแผนไว้ ดังนั้น ในการวางแผนการเรียนการสอนของครู จะต้องเปิดโอกาส/มีช่องว่างไว้ให้ผู้เรียนได้ร่วมวางแผนการเรียนรู้ด้วย

ตัวอย่าง โรงเรียนวัดหนองหมุ อำเภอยะหริ่ง จังหวัด นครสวรรค์ ครูมนัส บุรพา ได้สำรวจความต้องการและความสนใจ ของผู้เรียน ว่ามีความสนใจเรียนเรื่องใด โดยผู้เรียนจะเลือกเรียนอะไร ก็จะลงมติดกับเพื่อนๆ ครูจะไม่บังคับ แต่เรียนรู้ไปกับผู้เรียนด้วย เช่น

ช่วงหน้าฝน จะมีโรคไข้หวัด โรคน้ำกัดเท้า ตาแดง โรคไข เลือดออก ครูให้ผู้เรียนเลือกว่าอยากจะเรียนเรื่องอะไร ผู้เรียนไปร่วม กันพิจารณาเลือกเรื่องที่สนใจ แล้วจะลงมติดกัน เช่น ผู้เรียนสนใจเรียน เรื่องโรคไขเลือดออก เพราะว่าจะได้แก้ปัญหของชุมชน เพื่อไม่ให้ หมูบ้านของเขาเป็นไขเลือดออก เป็นต้น

2. ขั้นเตรียมการ

- ครูเตรียมเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้และองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
- วางแผนการเรียนการสอน

ในการเตรียมสาระการเรียนรู้และองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรและจุดประสงค์ของการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจว่าหลักสูตรต้องการอะไร มีจุดประสงค์อย่างไร และทำไมจึงต้องการอย่างนั้น สำหรับเป็นข้อมูลในการวางแผนการเรียนการสอน

ในการวางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดให้มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกัน และหากเป็นไปได้ ควรจัดให้มีความเชื่อมโยงและบูรณาการแต่ละสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงให้มากที่สุด ทั้งนี้ ครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดด้วย

3. **ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้**

- **ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน**
- **ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้**
- **ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายผลงาน องค์ความรู้ที่สรุปได้**
จากกิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นนี้ครูควรใช้ประเด็นคำถามสถานการณ์หรือกิจกรรมที่กระตุ้น หรือท้าทายให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย และควรควรเป็นกลายาณมิตรของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่ ครู คือ เพื่อนที่ช่วยเหลือเขาได้ในทุกเรื่อง นอกจากนั้น **ครูจะต้องรู้จักผู้เรียนรายบุคคลเป็นอย่างดี เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความถนัด ความสนใจ และลีลาการเรียนรู้** ในการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล และส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มใจและกระตือรือร้น

ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตโดยใช้สื่อที่หลากหลายในลักษณะขององค์รวมที่เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ และความสนใจของผู้เรียน คำนึงถึงการใช้สมองทุกส่วน (Whole Brain Approach) โดยให้**ผู้เรียนมีส่วนร่วมเสนอกิจกรรมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน สรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ทั้งสมาชิกภายใน**

กลุ่มและสมาชิกระหว่างกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้

ชั้นวิเคราะห์ อภิปรายผลงาน องค์ความรู้ที่สรุปได้จาก กิจกรรมการเรียนรู้ ในขั้นนี้ครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายผลที่เกิดจาก กิจกรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้สังเกต เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อช่วยให้องค์ความรู้ที่ได้รับชัดเจน เป็นการเสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการค้นหาคำความรู้ต่อไป

4. ขั้นประเมินผล

การประเมินผลสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้น เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการประเมินเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การสังเกต พฤติกรรม การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และการทดสอบควบคู่กัน เพื่อค้นพบศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียน เพื่อการพัฒนา และตรวจสอบว่ากระบวนการเรียนรู้ได้พัฒนาผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดหรือไม่ นอกจากนี้ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จะเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการสอนของครูด้วย

ดังนั้น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด จะต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งในส่วนของกระบวนการ และผลงาน ทั้งด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และทักษะการแสดงออกทุกด้าน มีการวัดผลตามสภาพจริง โดยเน้นการวัดจากการปฏิบัติ

แฟ้มสะสมผลงาน ซึ่งในการประเมินผล สามารถประเมินระหว่าง
การเรียนการสอน และประเมินสรุปรวม

5. ขั้นสรุปและนำไปประยุกต์ใช้

เป็นขั้นตอนการตกผลึกของกระบวนการเรียนรู้รายบุคคล กล่าว
 คือ ผู้เรียนแต่ละคน จะเกิดการมองเห็นสิ่งต่างๆ อย่างเป็นองค์รวมมอง
 อย่างเชื่อมโยง หยั่งรู้ เกิดการค้นพบตัวเองว่า มีความสามารถ มีจุดเด่น
 จุดด้อยทางด้านใด ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจาก
 ที่เขาได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และการแสดงออกตามกระบวนการ
 ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งพิจารณาได้จากการหาข้อสรุปจากบทเรียน โดยมีครู
 เป็นผู้ชี้แนะเพิ่มเติม การแลกเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ การสะท้อนความคิด
 การแสดงผลงาน การจัดนิทรรศการ การแสดงออกในลักษณะละคร
 การนำเสนอข้อค้นพบ การปรับปรุงตนเองของผู้เรียน เช่น การปรับปรุง
 บุคลิกภาพ การเข้ากับคนอื่นได้ การเข้าใจผู้อื่น การเคารพสิทธิผู้อื่น
 ตลอดจนการสร้างสรรค์ใหม่ๆ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และ
 การดำรงชีวิตประจำวัน

เทคนิควิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

เทคนิควิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีอยู่มากมายหลายวิธีที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ซึ่งครูสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งจำแนกตามแนวคิดการจัดกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดวิธีหนึ่ง ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานว่า “ยิ่งผู้เรียนมีวุฒิภาวะสูงขึ้น ยิ่งต้องมีความรับผิดชอบที่จะต้องค้นหา ค้นพบข้อความรู้ และสรุปข้อความรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้ของตนมากขึ้น”

ตัวอย่างเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนทางอ้อม เช่น การเรียนรู้ แบบสืบค้น แบบค้นพบ แบบแก้ปัญหา แบบสร้างแผนผังความคิด แบบใช้กรณีศึกษา แบบตั้งคำถาม แบบใช้การตัดสินใจ

2. เทคนิคการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เป็นแนวทางหนึ่งของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแต่ละคน ปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง และฝึกทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เทคนิคนี้เริ่มต้นจากครูหรือผู้เรียนเป็นผู้กำหนดหัวข้อปัญหา โดยผู้เรียนต้องศึกษา วิเคราะห์ สรุปอ้างอิง และสรุปข้อความรู้บนพื้นฐานของการวิเคราะห์และประเมินผลกระบวนการ

การเรียนรู้เป็นรายบุคคล สามารถปรับใช้ได้ในหลายๆ

สถานการณ์ ตั้งแต่การเรียนในชั้นเรียนที่มีครูคอยดูแลควบคุม จนถึง การฝึกทักษะการศึกษา ค้นคว้าในห้องสมุดที่ผู้เรียนต้องการกำกับการ เรียนรู้ของตน

ตัวอย่างเทคนิคการศึกษาเป็นรายบุคคล เช่น การเรียนแบบ ศูนย์การเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำรายงาน การมอบหมายงาน เป็นรายบุคคล การทำโครงงาน การทำนิตยสาร คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน เป็นต้น

3. เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี ปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้เป็นส่วนเสริม หรือสนับสนุนการเรียน การสอนอย่างกว้างขวาง ซึ่งในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน ควรนำมาใช้ในฐานะเครื่องช่วยสอน ไม่ใช่ใช้แทนการสอน โดย ครูอาจใช้เทคโนโลยีช่วยเสนอเนื้อหาที่ซับซ้อน ช่วยสนับสนุนการนำเสนอ ของครู ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อความชำนาญ หรือช่วยให้ครู สามารถจัดการเรียนการสอนกลุ่มขนาดใหญ่ได้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการ ขาดแคลนครูบางสาขาได้ ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้สิ่งพิมพ์ ตำราเรียนและแบบฝึกหัด การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น

4. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิริยา และตอบ สนองต่อความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นของครู และเพื่อนๆ ผู้เรียนจะได้ฝึกการจัดระบบความคิด การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล และการ

พัฒนาทักษะทางสังคม โดยเน้นการอภิปราย การแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ตัวอย่างเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ เช่น การได้วาทิ การระดมพลังสมอง การอภิปราย การเรียนแบบร่วมมือ การประชุมแบบต่าง ๆ เป็นต้น

5. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรับความรู้จากประสบการณ์ และการสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่างๆ ทั้งด้านเทคนิควิธีการปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละบุคคลและกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบการเรียนรู้ของตน ได้รับประสบการณ์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่จะนำมาปรับความรู้สึก เจตคติ และค่านิยมของตน ตัวอย่างเทคนิคการจัดการเรียนการสอนนี้ เช่น กรณีตัวอย่าง เกม สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ ละคร

6. เทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจให้กันและกัน คนที่เก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือ ความสำเร็จของกลุ่ม

ตัวอย่างเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เช่น ร่วมกันคิด ปริศนาความคิด กลุ่มร่วมมือ ร่วมมือแข่งขันหรือกลุ่มสืบค้น

7. เทคนิคการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่นำเอาความรู้สาขาวิชาต่างๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์รวมความรู้ของแต่ละรายวิชา และเน้นที่การสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยตัวครู

ตัวอย่างเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เช่น การเรียนการสอนแบบใช้เรื่องเล่า หรือการเล่าเรื่อง (Story Line) การเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา เป็นต้น

การเลือกเทคนิคการเรียนการสอนที่เหมาะสม

เทคนิคการเรียนการสอนแต่ละเทคนิค จะมีประสิทธิภาพในการสร้างทักษะ ข้อความรู้ ประสบการณ์ และการมีโอกาสดแสดงบทบาทในการเรียนของผู้เรียนแตกต่างกันไป ดังนั้น ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมใดในระดับใด

เนื่องจากเทคนิคการเรียนการสอนต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้
 ยังไม่มีผลการวิจัยใดที่ชี้บ่งว่าวิธีใดดีที่สุด เพราะวิธีสอนแต่ละวิธีต่างก็มี
 ลักษณะเด่นและข้อจำกัดในตัวเอง ซึ่งครูจะต้องพิจารณาเลือกและนำมา
 ปรับใช้ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา รวมทั้งความสามารถ ความ
 สนใจและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรม ที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
1) กระบวนการสืบค้น (Inquiry Process)	☐ การศึกษาค้นคว้า ☐ การเรียนรู้กระบวนการ ☐ การตัดสินใจ ☐ ความคิดสร้างสรรค์	ศึกษาค้นคว้า เพื่อสืบค้นข้อความรู้ด้วยตนเอง
2) การเรียนแบบค้นพบ (Discovery Learning)	☐ การสังเกต การสืบค้น ☐ การให้เหตุผล การอ้างอิง ☐ การสร้างสมมติฐาน	ศึกษา ค้นพบข้อความรู้และขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3) การเรียนแบบแก้ปัญหา (Problem-solving)	☐ การศึกษาค้นคว้า ☐ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าข้อมูล ☐ การลงข้อสรุป ☐ การแก้ปัญหา	ศึกษา แก้ปัญหาอย่างเป็นกระบวนการ และฝึกทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญด้วยตนเอง
4) การเรียนแบบสร้างแผนผังความคิด (Concept Mapping)	☐ การคิด ☐ การจัดระบบความคิด	จัดระบบความคิดของตนเองให้ชัดเจน เห็นความสัมพันธ์

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรม ที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
5) การตั้งคำถาม (Questioning)	☐ กระบวนการคิด ☐ การตีความ การไตร่ตรอง การถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ	เรียนรู้จากการคิดเพื่อ สร้างข้อคำถามและคำตอบ ด้วยตนเอง
6) การศึกษาเป็น รายบุคคล (Individual Study)	☐ การศึกษาค้นคว้า ข้อความรู้ ☐ การนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ ☐ ความรับผิดชอบ	เรียนรู้อย่างเป็นอิสระ ด้วยตนเอง
7) การจัดการเรียนการ สอนที่ใช้เทคโนโลยี (Technology- Related Instruc- tion) ประกอบด้วย ● ศูนย์การเรียนรู้ ● ชุดการสอน ● บทเรียนสำเร็จรูป ● คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน	☐ การตอบคำถาม ☐ การแก้ปัญหา ☐ การนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ ☐ การเรียนรู้ที่ต้องการ ผลการเรียนรู้ทันที ☐ การเรียนรู้ตามลำดับขั้น	เรียนรู้ด้วยตนเองตาม ระดับความรู้ความสามารถ ของตน มีการแก้ไขฝึกซ้ำ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญ

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรม ที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
8) การอภิปรายกลุ่มใหญ่ (Whole-Class Discussion)	☐ การแสดงความคิดเห็น ☐ การวิเคราะห์ ☐ การตีความ ☐ การสื่อความหมาย ☐ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ☐ การสรุปความ	มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีบทบาทมีส่วนร่วมในการสร้างข้อความรู้
9) การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small-Group Discussion)	☐ กระบวนการกลุ่ม ☐ การวางแผน ☐ การแก้ปัญหา ☐ การตัดสินใจ ☐ ความคิดระดับสูง ☐ ความคิดสร้างสรรค์ ☐ การแก้ไขข้อขัดแย้ง ☐ การสื่อสาร ☐ การประเมินผลงาน ☐ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้นำกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่ม ทั้งในบทบาทการทำงานและบทบาทเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม ในการสร้างข้อความรู้หรือผลงานกลุ่ม

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรม ที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
9.1) เทคนิคคู่คิด (Think-Pair-Share)	☐ การค้นคว้าหาคำตอบ ☐ การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	รับผิดชอบการเรียนรู้ ร่วมกับเพื่อน
9.2) เทคนิคการระดม พลังสมอง (Brainstorming)	☐ การมีส่วนร่วม ☐ การแสดงความคิดเห็น ☐ ความคิดสร้างสรรค์ ☐ การแก้ปัญหา	แสดงความคิดเห็น อย่างหลากหลายในเวลา อันรวดเร็ว
9.3) เทคนิค Buzzing	☐ การค้นคว้าหาคำตอบ ด้วยเวลาจำกัด	แสดงความคิดเห็น เพื่อหาข้อสรุปในเวลาอัน จำกัด
9.4) การอภิปรายกลุ่ม แบบต่างๆ (Panel, Forum, Symposium, Seminar)	☐ การสื่อสาร ☐ การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ☐ การสรุปข้อความรู้	รับฟังข้อมูลความรู้ เพื่อนำมาสรุปหรือ อภิปรายแสดง ความคิดเห็นต่อข้อมูลเหล่านั้น
9.5) กลุ่มตัว	☐ การฝึกซ้ำ ☐ การสื่อสาร	ทบทวนจากกลุ่มหรือ เพื่อน หรือเรียนเพิ่มเติม

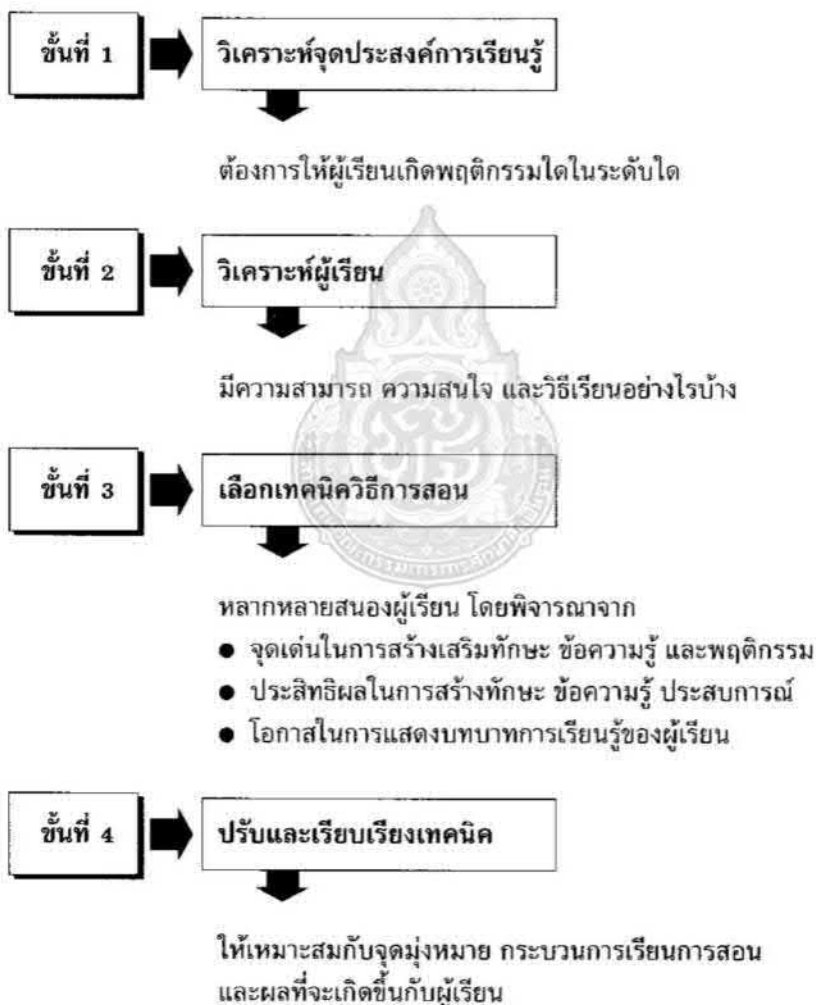
เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรม ที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
10) การฝึกปฏิบัติการ	☐ การค้นคว้าหาความรู้ ☐ การรวบรวมข้อมูล ☐ การแก้ปัญหา	ศึกษาค้นคว้าข้อความ รู้ในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการ
11) เกม (Games)	☐ การคิดวิเคราะห์ ☐ การตัดสินใจ ☐ การแก้ปัญหา	ได้เล่นเกมด้วยตนเอง ภายใต้กฎหรือกติกาที่ กำหนด ได้คิด วิเคราะห์ พฤติกรรม และเกิดความ สนุกสนานในการเรียน
12) กรณีศึกษา (Case Studies)	☐ การค้นคว้าหาความรู้ ☐ การอภิปราย ☐ การวิเคราะห์ ☐ การแก้ปัญหา	ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ อภิปราย เพื่อสร้างความ เข้าใจแล้วตัดสินใจเลือก แนวทางแก้ปัญหา
13) สถานการณ์จำลอง (Simulation)	☐ การแสดงความคิดเห็น ☐ ความรู้สึก ☐ การวิเคราะห์	ได้ทดลองแสดง พฤติกรรมต่างๆ ใน สถานการณ์ที่จำลอง ใกล้เคียงสถานการณ์จริง

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรม ที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
14) ละคร (Dramatization)	☐ ความรับผิดชอบ ในบทบาท ☐ การทำงานร่วมกัน ☐ การวิเคราะห์	ได้ทดลองแสดง บทบาทตามที่กำหนด เกิดประสบการณ์ เข้าใจ ความรู้สึก เหตุผลและ พฤติกรรมผู้อื่น
15) บทบาทสมมติ	☐ มนุษย์สัมพันธ์ ☐ การแก้ปัญหา ☐ การวิเคราะห์	ได้ลองสวมบทบาท ต่าง ๆ และศึกษาวิเคราะห์ ความรู้สึก และพฤติกรรม ของตน
16) การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ประกอบด้วยเทคนิค JIGSAW, JIGSAW II, TGT, STAD, LT, GI, NHT, Co-op Co-op	☐ กระบวนการกลุ่ม ☐ การสื่อสาร ☐ ความรับผิดชอบ ร่วมกัน ☐ ทักษะทางสังคม ☐ การแก้ปัญหา ☐ การคิดแบบหลากหลาย ☐ การสร้างบรรยากาศ ☐ การทำงานร่วมกัน	ได้เรียนรู้บทบาท สมาชิกกลุ่ม มีบทบาท หน้าที่ รู้จักการไว้วางใจ ให้เกียรติและรับฟังความ คิดเห็นของเพื่อนสมาชิก กลุ่ม และรับผิดชอบการ เรียนรู้ของตนและเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรม ที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
17) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)	☐ การนำเสนอความคิด ประสบการณ์ ☐ การสื่อสารและ ปฏิสัมพันธ์ ☐ กระบวนการกลุ่ม	มีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นหรือปฏิบัติจนได้ข้อสรุป
18) การเรียนการสอนแบบ Storyline Method	☐ การค้นคว้าหาความรู้ ☐ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ☐ ทักษะทางสังคม ☐ กระบวนการกลุ่ม ☐ การสื่อสาร ☐ การแก้ปัญหา	มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และการคิด ดำเนินการเรียนด้วยตนเองทั้งในห้องเรียนและสถานการณ์จริง ศึกษา ปฏิบัติ ด้วยตนเอง ทุกเรื่อง ร่วมแรง ร่วมใจ ด้วยความเต็มใจ

แนวทางการพิจารณาเลือกเทคนิค วิธีการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตัวอย่างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ตัวอย่างที่ 1

1) วิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาเพื่อกำหนดเทคนิควิธีสอน

จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	พฤติกรรม/ทักษะที่มุ่งเน้น	เทคนิควิธีสอนที่สอดคล้อง
เขียนบรรยายภาพตามความคิดของตนเองได้	1. การคิดค้นและเลือกสรรคำ 2. การรวบรวมคำศัพท์และสำนวนที่จะนำมาเขียนบรรยายภาพ 3. การเรียบเรียงถ้อยคำเพื่อสื่อความคิดในการบรรยายภาพ	■ การคิด ■ การสื่อความหมาย ■ กระบวนการกลุ่ม ■ การเขียน ■ ความคิดสร้างสรรค์	๖ เกม ๖ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ NTH ๖ การอภิปรายกลุ่มย่อย ๖ การลงข้อสรุป ๖ การฝึกเขียน

ตัวอย่างที่ 2

1) วิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาเพื่อกำหนด เทคนิควิธีสอน

จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา	พฤติกรรม/ทักษะ ที่มุ่งเน้น	เทคนิควิธีสอน ที่สอดคล้อง
ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้าและสรุปข้อความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์ของสัตว์ได้	1. เซลล์พืชและเซลล์สัตว์ 2. การเจริญเติบโตของสัตว์ 3. การสืบพันธุ์ของสัตว์ 4. การผสมเทียมและการถ่ายฝากตัวอ่อน	■ การสังเกต ■ การรวบรวมและจัดทำข้อมูล ■ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล ■ การตีความหมาย ข้อมูล ■ การลงข้อสรุป ■ กระบวนการกลุ่ม ■ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ■ การสื่อความหมาย	บ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ Jigsaw II ง การเรียนแบบค้นพบ ฉ การอภิปรายกลุ่มย่อย ค การฝึกปฏิบัติการทดลอง

ตัวอย่างที่ 3
**1) วิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาเพื่อกำหนด
เทคนิควิธีสอน**

จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา	พฤติกรรม/ทักษะ ที่มุ่งเน้น	เทคนิควิธีสอน ที่สอดคล้อง
กรอกแบบฟอร์ม และประวัติย่อ เป็นภาษาอังกฤษ ได้	ข้อมูลที่ต้องใช้ใน ■ แบบฟอร์ม ประวัติส่วนตัว ■ แบบฟอร์ม สมัครงาน	■ ทักษะการเขียน ■ ทักษะการพูด ■ ทักษะการสื่อ ความหมาย ■ กระบวนการกลุ่ม	๒ เทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือแบบ คู่คิด แบบเพื่อน เรียน ๒ บทบาทสมมติ ๒ สถานการณ์ จำลอง ๖ การอภิปรายกลุ่ม

ตัวอย่างที่ 4
**1) วิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาเพื่อกำหนด
เทคนิควิธีสอน**

จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา	พฤติกรรม/ทักษะ ที่มุ่งเน้น	เทคนิควิธีสอน ที่สอดคล้อง
มีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทความ สำคัญของ ครอบครัว	■ ครอบครัว ■ สมาชิกของ ครอบครัว ■ วิถีชีวิตของแต่ละ ครอบครัว ■ เหตุการณ์ที่มีผล ต่อวิถีชีวิตของ ครอบครัว	■ ทักษะการเขียน ■ ทักษะการพูด ■ ทักษะการสื่อ ความหมาย ■ กระบวนการกลุ่ม ■ ทักษะการค้นคว้า ■ ทักษะการสร้าง ความรู้	๑ วิธีสอนแบบ Storyline Method ๒ เทคนิคการตั้ง คำถาม ๒ เทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือ ๑ บทบาทสมมติ ๒ สถานการณ์ จำลอง ๑ การอภิปรายกลุ่ม

กรณีศึกษา : การจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

กรณีศึกษาที่ 1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ของ
โรงเรียน มหาวิทยาลัยวัด กรุงเทพมหานคร

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ที่นำเสนอในกรณีศึกษา เป็นผลงานการศึกษาของ ผศ.นวลจิตต์ เขาวงกตพิงศ์ จากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยได้ทำการศึกษาสังเกตการเรียนการสอนของอาจารย์สิริพร พระประเสริฐ (ครูแมว) ที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยวัด ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งอยู่ในบริเวณวัดไตรมิตร ใกล้สถานีรถไฟหัวลำโพง กรุงเทพฯ ซึ่งได้นำเสนอผลงานในลักษณะบอกเล่าประสบการณ์ให้ฟัง โดยใช้ภาษาง่ายๆ น่าติดตาม ผลงานการศึกษาดังกล่าว มีดังนี้

การเตรียมการสอน

ครูแมวเป็นครูประจำชั้น ป.4/2 ซึ่งสอนทุกวิชา จึงเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยให้สามารถบูรณาการเนื้อหาหลายกลุ่มวิชาได้โดยสะดวก

ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ในชั้นเรียนของครูแมว จะไม่มีตารางสอน แต่จะใช้วิธีให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่องราว หรือเนื้อหาที่นักเรียนสนใจ

ทุกสัปดาห์ ในวันจันทร์ ครูจะเตรียมโครงการสอนคร่าว ๆ ที่หยิบยกมาจากหลักสูตรที่กำหนดให้เรียนในภาคเรียนนั้นทุกวิชา

โครงการสอนที่ครูเตรียมมาก่อนนั้น ก็อาศัยจากข้อมูลแวดล้อมในขณะนั้น เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมรอบ ๆ ตัวนักเรียนเชื่อมโยงกับเนื้อหาในหลักสูตร เช่น สัปดาห์นี้ จะมีเหตุการณ์พระราชพิธีแห่เรือหยุ่หยาดราทางชลมารค ก็จะกำหนดเข้ามาไว้ในโครงการสอน หรือประเด็นที่นักเรียนนำเสนอว่าอยากทำ อยากรู้ จากนั้นแล้วลงมือสอนโดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมตามที่นักเรียนอยากทำ

ตลอดสัปดาห์ถึงวันศุกร์ ก็จะเป็นการร่วมกันสรุปการเรียนรู้การสอนในสัปดาห์นั้น ๆ ยังมีอะไรที่ขาดหายไป ก็จะกำหนดไว้ในโครงการสอนในสัปดาห์ต่อไป

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน เริ่มจากในตอนเช้าหลังเคารพธงชาติแล้ว นักเรียนจะออกกำลังกายด้วยการแสดงท่าบริหารร่างกาย เพราะเป็นวันที่ตกลงกันว่า จะเรียนพลศึกษากัน โดยครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเองตามความพอใจ โดยมีขั้นตอนโดยสรุป ดังนี้

กิจกรรมเริ่มจากการแสดงท่ากายบริหารเลียนแบบท่ากระโดดของสัตว์ ให้นักเรียนทำตาม และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดทำออกกำลังกายเลียนแบบการกระโดดของสัตว์ชนิดอื่น ๆ บ้าง เพื่อให้เพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ช่วยกันทายชื่อสัตว์

จากนั้นครูให้นักเรียนแข่งขันกันกระโดดด้วยท่าที่คิดกันขึ้นในระยะเวลาที่กำหนดไว้ กลุ่มใดที่สมาชิกทุกคนกระโดดถึงเส้นชัยได้ครบ

ระยะทางทุกคนก่อน ก็จะเป็นกลุ่มที่ชนะด้วยลักษณะการกระโดดที่ต่างกัน เนื่องจากความยากง่ายของท่าทาง ทำให้บางกลุ่มได้เปรียบ เพราะสามารถกระโดดได้เร็วกว่า แต่นั่นไม่ใช่เป้าหมายของการเรียนรู้ แพ้หรือชนะ เด็ก ๆ ทุกคนสนุกมาก มีการปรบมือให้กำลังใจกัน แม้จะอยู่ต่างกลุ่มกัน

เมื่อจบกิจกรรม ครูนำการคิดวิเคราะห์ โดยตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบว่า ท่าการกระโดดที่คิดมานั้น ได้ช่วยบริหารร่างกายส่วนใดบ้าง นักเรียนรู้ได้อย่างไร และท่ากระโดดแบบใดที่เหมาะสมจะเลือกไว้ใช้ในการแข่งขันที่ต้องการใช้ความเร็ว ซึ่งต้องเป็นท่าที่ทำให้กระโดดได้สะดวกที่สุด

เด็ก ๆ ต่างก็เสนอความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุป เป็นอันจบกิจกรรมการออกกำลังกาย

แต่เนื่องจากนักเรียนยังรู้สึกสนุก จึงขอต่อกิจกรรมกีฬา โดยเสนอขอแข่งขันแชร์บอล

ครูถามว่า จะจัดแบ่งทีมกันอย่างไร ใครจะทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสิน มีนักเรียนคนหนึ่งเสนอว่า ควรเป็นทีมชายและหญิง

และมีนักเรียนอีกคนหนึ่งเสนอว่า ควรจะเป็นทีมละชายหญิง เพราะผู้ชายแข็งแรงกว่า ทีมผู้หญิงจะเสียเปรียบ

ครูจึงหันไปถามความเห็นของนักเรียนคนอื่น ๆ เป็นอันสรุปว่า ใช้ทีมละ

จากนั้นครูถามถึงกำหนดเวลาว่า จะแข่งขันกันตั้งแต่เวลาใด ถึงเวลาใด ที่จะไม่กระทบเวลาที่ต้องเรียนในห้องเรียน

นักเรียนหันไปมองดูนาฬิกาเรือนใหญ่ที่ติดไว้ที่ผนังตึกเรียน

แล้วบอกกำหนดเวลาที่ต้องการ

ครูตกลงปล่อยให้พักก่อน นักเรียนทั้งหมดร้อง เอ้ แล้วแยกย้ายไปพัก

ในระหว่างนั้นได้สังเกตเห็นว่า มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งวิ่งไปช่วยกันเตรียมตะกร้า แก้วน้ำ เพื่อกองพลาสติกใส่น้ำมาวางไว้ให้นักเรียนทั้งห้องดื่ม บางกลุ่มวิ่งไปช่วยกันยกถุงบรรจุลูกบอลมาจากตึกเรียน บางกลุ่มก็จัดเตรียมสถานที่สำหรับการแข่งขันแชร์บอล ซึ่งต้องใช้เก้าอี้สำหรับยืนและตะกร้าสองใบ

ครูไม่ต้องสั่งหรือจัดการเลยว่าใครต้องทำอะไร แม้ในขณะแข่งขันก็จะมีนักเรียนทำหน้าที่เป็นกรรมการตัดสิน ครูจะเป็นผู้สังเกตการณ์และตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งครูรู้จักและจำชื่อได้หมดทุกคน.....

ผู้ศึกษาได้กล่าวชมว่า เด็ก ๆ รู้หน้าที่ดีจริง ครูไม่ต้องเหนื่อยเลย ครูแมวบอกว่า กว่าจะได้อย่างนี้ ต้องฝึกมานานตลอดภาคเรียนที่ผ่านมา แรก ๆ ก็เหนื่อยมากเหมือนกัน

จากสนามสู่ชั้นเรียน

เมื่อผู้ศึกษาเดินเข้ามาในชั้นเรียนพร้อมกับครูแมว ก็พบว่านักเรียนทุกคนนั่งรออยู่แล้ว ในชั้นเรียนมีการจัดโต๊ะและเก้าอี้เป็นกลุ่มๆ ประมาณ 6 กลุ่ม

ในห้องเรียนมีมุมหนังสือ ชั้นวางผลงานของนักเรียน ครูบอกว่านักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการดูแลชั้นเรียนนี้ เช่น มีนักเรียนออกความเห็นว่ ตะกร้าที่ใส่น้ำ แก้วน้ำ ควรจะมีผ้าคลุม เพราะจะมีฝุ่นลง

ทำให้ไม่สะอาด จึงให้ผู้ปกครองช่วยเย็บผ้าคลุมตะกร้ามาให้ใช้ ห้องเรียนจึงดูเหมือนเป็นบ้านของทุกคน

เมื่อครูและนักเรียนพร้อมแล้ว กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนก็เริ่มต้นขึ้นด้วยกิจกรรมการนำเสนอเหตุการณ์สำคัญที่น่าสนใจในเวลานั้น โดยนักเรียนเป็นผู้หาข้อมูลมาเอง

การนำเสนออาจทำโดยนักเรียนคนเดียว สองคน หรือเป็นกลุ่มก็ได้ และหัวข้อที่พูดกันในวันนั้น ก็คือ ข่าวการแพร่ระบาดของตราทางชลมารค ในการพระราชทานผ้าพระกฐิน ณ วัดอรุณราชวราราม ในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม/คน นำเสนอข้อมูลที่เตรียมมาและบอกได้ว่าข้อมูลมาด้วยวิธีใด

ในขณะนั้นครูได้นำเอกสาร หนังสือพิมพ์ และสารานุกรมมาวางไว้

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า แหล่งความรู้ต่างๆ นั้น มีได้หลายรูปแบบ และมีอยู่รอบๆ ตัวของนักเรียน จากนั้นครูตั้งคำถามกับนักเรียนว่า “ทำไมในหลวงต้องเสด็จไปทอดผ้าพระกฐินโดยมีพิธีแพร่”

นักเรียนหลายคนอาสาที่จะตอบ โดยช่วยกันค้นหาคำตอบจากเอกสารที่ตนเองเตรียมมา เมื่อใครพบแล้วก็จะรีบยกมือ เพื่อจะได้ตอบบ้าง ซึ่งเป็นการที่นักเรียนจะได้ฝึกทักษะการอ่าน ถึงจะถูกบ้าง ผิดบ้าง ครูจะไม่ขัดจังหวะปล่อยให้อ่านไปจนจบ

เมื่อได้คำตอบแล้ว ครูช่วยนำสรุปประเด็นสำคัญของการต้องมีขบวนแพร่ เนื่องจากในหลวงทรงมีพระชนมายุครบ 6 รอบ

ครูถามต่อว่า นักเรียนรู้อ้างหรือไม่ว่ามีการแพร่แบบนี้มาแล้วในอดีตในโอกาสใดบ้าง

นักเรียนช่วยกันหาคำตอบจากข้อมูลที่เตรียมมา นักเรียนบางคน ที่เตรียมอ่านมาก่อน ก็จะหาคำตอบได้เร็ว บางทีก็มีคำถามถึงคำศัพท์ บางคำที่อ่านพบ และนักเรียนยังไม่เข้าใจความหมาย เช่น คำว่า ระบุอบ สมบูรณ์ญาติทิดราช

ครูให้นักเรียนจดคำถามไว้ก่อน เพื่อช่วยกันคิดหาวิธีที่จะหาคำตอบ ครูจะไม่บอกความรู้ในขณะนั้น

กิจกรรมการถามตอบดำเนินต่อไป จนนักเรียนสามารถสรุปได้ว่า พิธีการแพร่จะทำงานในเหตุการณ์ที่สำคัญๆ เท่านั้น เช่น การฉลองกรุงเทพมหานคร อายุ 200 ปี ในปี พ.ศ. 2525

ครูถือโอกาสจากคำตอบนี้ ตั้งคำถามให้นักเรียนคิดว่า ถ้า กรุงเทพมหานคร อายุ 200 ปี ในปี พ.ศ. 2525 ขณะนี้ในปี พ.ศ. 2542 แล้ว กรุงเทพฯ มีอายุเท่าไร

นักเรียนช่วยกันคิดคำตอบ แล้วนำเสนอ

ครูเขียนคำตอบของนักเรียนทุกคนบนกระดาน เป็นคำตอบที่มีตัวเลขแตกต่างกัน โดยที่ครูไม่บอกว่าคำตอบของใครถูก แต่ให้แต่ละคนบอกว่าได้คำตอบนั้นมาได้อย่างไร มีวิธีคิดอย่างไร มีใครที่คิดแบบเดียวกันบ้าง มีบางคำตอบที่ได้ตัวเลขเท่ากัน แต่มีวิธีคิดแตกต่างกัน จนนักเรียนทุกคนได้รู้คำตอบที่ต้องการ ในขณะเดียวกัน ก็ได้เรียนรู้วิธีคิดและได้เรียนรู้ว่าวิธีคิดนั้น มีหลายวิธี ทุกวิธีถูกต้อง เพราะได้คำตอบเหมือนกัน โดยที่ครูไม่ต้องบอกเลย

ตรงนี้เองที่ผู้ศึกษาได้กล่าวชมครูแม่ว่า ได้ใช้วิธีบูรณาการ การสอนคณิตศาสตร์กับวิชา สปช. และทักษะกระบวนการคิดไว้ใน บทเรียนได้อย่างสวยงาม

กรณีศึกษาที่ 2

จากประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่น ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูล (อ้างอิงเอกสารเจาะลึก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 : การเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น หน้า 18-21)

เปิดเทอมใหม่ ครูประทับใจเพิ่งย้ายมาสอนในโรงเรียนแห่งหนึ่งของจังหวัดสตูล ทางโรงเรียนมอบหมายให้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และส่งไปเข้ารับการอบรมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จากการที่ครูประทับใจเป็นครูใหม่นักเรียนก็ใหม่สำหรับครู จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้ เพราะการรู้จักนักเรียนเป็นพื้นฐานของการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

จากการที่พบว่า ชุมชนในเมืองมีสภาพแตกต่างค่อนข้างมาก ทำให้ครูประทับใจต้องหาวิธีการว่า จะออกแบบการเรียนรู้อย่างไร ที่เด็กจะเข้าใจความแตกต่างของชุมชนให้ได้ **เรียนรู้อย่างมีความหมายและสอดคล้องกับท้องถิ่น** นี่คือ ปัญหาแรกที่ครูประทับใจจะต้องแก้ไข

ครูประทับใจเลยใช้สถานการณ์แก้ปัญหานี้ โดยให้นักเรียนร่วมกันเขียนแผนผังของเมืองสตูล บนกระดานแผ่นใหญ่ แล้วให้นักเรียนแต่ละคนตัดกระดาษเป็นรูปบ้าน ติดลงในแผนผังตรงตำแหน่งที่อยู่จริง และให้ทุกคนพลัดเปลี่ยนกันแนะนำที่ตั้ง สมาชิกในบ้าน และรายละเอียด

อื่นๆ ของครอบครัวของตน แล้วยังเปิดโอกาสให้เพื่อนๆ ชักถามเกี่ยวกับความเป็นมาและข้อมูลต่างๆ อีกด้วย เจตนาของครูประทับใจในการทำกิจกรรมดังกล่าว คือ ต้องการให้นักเรียนทุกคนรู้จักเพื่อนให้มากขึ้นนั่นเอง

หลังจากนั้น ครูประทับใจให้นักเรียนช่วยกันแบ่งเมืองสตูลออกเป็นเขตชุมชน 4 ส่วน หรือ 4 ชุมชน โดยให้สมาชิกแต่ละชุมชน ประกอบด้วยสมาชิกที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณนั้น เมื่อได้ชุมชน 4 กลุ่มแล้ว ครูให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามชุมชน และช่วยกันตัดกระดาษเป็นรูปต่างๆ เช่น สถานที่สำคัญ หน่วยงานที่อยู่ในเขตชุมชนนั้น และช่วยกันตกแต่งชุมชนของกลุ่มให้มีความสมบูรณ์คล้ายสภาพจริงให้มากที่สุด พร้อมกับให้นักเรียนภายในกลุ่มเลือกผู้นำชุมชน เพื่อมาแนะนำสภาพของชุมชนของตนให้กลุ่มอื่นๆ ทราบตามประเด็นที่กำหนด เช่น สภาพที่อยู่อาศัย อาชีพ สถานที่สำคัญ ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น ให้นักเรียนทุกคนสรุปผลจากการรายงานของกลุ่ม และบันทึกผลการเรียนรู้ของตนเอง

สัปดาห์ต่อมาครูประทับใจฝึกเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั้ง 4 กลุ่ม ในเรื่องต่างๆ เช่น มารยาท การแบ่งงาน การบันทึกข้อมูล ฯลฯ เมื่อเห็นว่าเด็กนักเรียนมีความพร้อมแล้ว ก็ให้นักเรียนลงมือศึกษาปัญหาในพื้นที่จริง โดยเริ่มจากครอบครัวที่นักเรียนอาศัยอยู่ ให้แต่ละกลุ่มสังเกต สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยครูได้มีการติดต่อประสานกับชุมชนไว้ก่อนล่วงหน้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ักเรียน หลังจากนั้น แต่ละกลุ่มช่วยกันจัดทำรายงานผลในรูปแบบต่างๆ เช่น แผนภูมิ เขียนรายงาน จดนิทรรศการ ฯลฯ

ผลงานนักเรียนที่เกิดขึ้นนั้น ครูประทับใจพอใจมาก และได้วางแผนให้เรียนรู้ต่อไป โดยกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนเลือกหัวหน้าที่ของทุกชุมชน เพื่อทำหน้าที่นำอภิปรายสรุปปัญหาภาพรวมของเมืองสตูล ผลสรุปที่ได้และเป็นปัญหาของเมืองสตูล คือ ปัญหาขยะ ครูประทับใจจึงให้ผู้นำและสมาชิกในชุมชนทั้ง 4 วางแผนศึกษาเรื่องขยะ ได้ผลสรุปดังนี้

- ชุมชนที่ 1 ศึกษาเรื่องประเภทของขยะ
- ชุมชนที่ 2 ศึกษาเรื่องแหล่งที่มาของขยะ
- ชุมชนที่ 3 ศึกษาเรื่องการจัดขยะ
- ชุมชนที่ 4 ศึกษาเรื่องเส้นทางการเดินของขยะ (กลุ่มตกลงจะศึกษาเรื่องเส้นทางการเดินของกระดาษ กว่าจะมาเป็นขยะ ผู้ใช้ผู้ทำลาย)

หลังจากนั้น ครูประทับใจจึงประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานที่นักเรียนวางแผนศึกษาในชุมชน ให้นักเรียนศึกษาของจริงจากแหล่งความรู้ต่างๆ นำผลการเรียนรู้ มานำเสนอในรูปแบบต่างๆ มากมาย เช่น การทำรายงาน แผนภูมิ ทำแผนที่เดินทางของขยะ ทำแผนผังแหล่งที่มาของขยะ ฯลฯ และให้แต่ละกลุ่มจัดทำแผ่นพับเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชนด้วย

ผลจากการศึกษาครั้งนั้น คุณครูและนักเรียนจึงได้ร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหา โดยการทำให้ขยะในเมืองสตูลมีปริมาณลดลง โดยแบ่งงานให้กลุ่มชุมชนคิดโครงการลดขยะในชุมชนของตนเอง และทุกคนจะต้องกลับไปร่วมวางแผนกับบุคคลในบ้านในการลดและแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

หลังจากนั้นคุณครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้งานประดิษฐ์ต่อเนื่องไปอีก ทั้งทำกิจกรรมเป็นรายกลุ่ม และกิจกรรมเดี่ยว นอกจากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนจัดทำรายงานผลการลดและแยกขยะภายในบ้าน เขียนชื่อบุคคลที่ร่วมโครงการกับนักเรียน และสรุปแนวปฏิบัติในการลดขยะของตนเองด้วย

กิจกรรมใหญ่ที่หลายคนภูมิใจ คือ กิจกรรม “รวมพลังลดขยะ” โดยเด็กแต่ละคนร่วมกันนำผลงานที่ศึกษาทั้งหมด มาร่วมจัดนิทรรศการในห้องประชุมของโรงเรียน จัดกิจกรรมการแสดงโดยนักเรียนเพื่อให้ผู้ชมเห็นความสำคัญของการลดขยะ เช่น การแสดงละคร การร้องเพลง การอ่านบทกลอน การเชิดหุ่น ทางโรงเรียนได้มีหนังสือเชิญวิทยากรที่มีหน้าที่โดยตรงมาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาขยะ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาข้อสงสัยในประเด็นที่ศึกษา ที่สำคัญคือ ให้ผู้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการนำโพนมาเปลี่ยนสภาพใช้ใหม่ มาให้เด็กซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับกระบวนการทำงานด้วย

หลังจากเสร็จงานวันรวมพลังลดขยะ ครูประทับใจเห็นความเปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยู่ตลอดเวลา และพบว่านักเรียนยังมีประเด็นที่สงสัยอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับขยะอีกมากมาย เช่น การผลิตกระดาษ พลาสติกทำจากอะไร โพนทำไมจึงย่อยสลายยาก เฉากพลาสติกมีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร สิ่งเหล่านี้ท้าทายให้เด็กหาคำตอบ ครูประทับใจจึงจัดกลุ่มนักเรียนตามความสนใจ เพื่อให้หาคำตอบในสิ่งที่สงสัยหรืออยากรู้คำตอบ แต่ละกลุ่มได้ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ในประเด็น ดังนี้

- ❑ เรื่องที่ต้องการหาคำตอบ
- ❑ วิธีการหาคำตอบ
- ❑ แหล่งเรียนรู้ในการหาคำตอบ
- ❑ รูปแบบในการนำเสนอคำตอบ

ครูประทับใจให้ทุกกลุ่มเสนอแผนในการหาความรู้และเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถาม เมื่อซักซ้อมเป็นที่พอใจแล้ว ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติหาความรู้ตามแผนที่วางไว้ ในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกห้องเรียน ครูเฝ้าดูกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความกระจำในข้อสงสัย

เมื่อเรียนรู้แล้ว ก็ได้จัดให้มีการนำเสนอผลการเรียนรู้ของนักเรียน ครูประทับใจไม่คิดมาก่อนว่า นักเรียนสามารถสรุปความรู้ที่ได้รับอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง สามารถอธิบายส่วนประกอบของโฟม พลาสติก และสารเคมีบางอย่างได้อย่างลึกซึ้ง ในบางเรื่องสิ่งที่นักเรียนนำเสนอ คุณครูเองก็ไม่เคยรู้มาก่อน ครูประทับใจรู้สึกว่ากิจกรรมดังกล่าว คุ่มค่าเหลือเกิน เพราะนักเรียนได้เรียนรู้ คุณครูกลับมีความรู้เพิ่มจากนักเรียน และที่สำคัญ คือ ทุกคนเกิดความตระหนักว่า ความรู้ในโรงเรียน ชุมชน คงไม่เพียงพอแล้ว ในโลกนี้ยังมีเรื่องอีกมากมายที่ต้องเรียนรู้ และเป็นหน้าที่โดยตรงของครูที่จะต้องสร้างนักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวาน
กราฟฟิคจำกัด, 2542
- แนวกำรจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้
สกศ., 2542
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การเรียนรู้...สู่
ทักษะชีวิต กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541
- เอกสารเจาะลึก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 การเชื่อมโยงการ
เรียนรู้สู่ท้องถิ่น กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, สกศ. ปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผู้เรียน
สำคัญที่สุด. เอกสารอัดสำเนา, 2543
- ทิตนา แชมมณี, การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
โมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ในวารสารวิชาการของกรม
วิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2542
- นวลจิตต์ เขาวกิตพิงค์. ไปดูการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางที่
โรงเรียนมหาวิทยาลัยวัดร. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล เอกสารอัดสำเนา, 2542
- วัฒนาพร ระวังทุกข์, การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์
กลาง. เอกสารอัดสำเนา, 2539
- แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารเข้าเล่ม, 2542

สามัญศึกษา, กรม. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2540

..... แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา :
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2542

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. หัวใจการปฏิรูปการศึกษา ตามแนว
พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา, 2543

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

1. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
2. นายอำรุง จันทวานิช	อธิบดีกรมวิชาการ
3. นายสาโรช วัฒนสโรช	รองอธิบดีกรมวิชาการ
4. นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	รองอธิบดีกรมวิชาการ
5. นางสาวอรุณศรี อนันตรศิริชัย	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิจัย
ทางการศึกษา
6. นางสาวชดา วิทยุฒิ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนา
หลักสูตร
7. นายประสาท สอ้านวงศ์	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหลักสูตร

คณะผู้เรียบเรียง

- นางภาวณี อ่างเลิศฤทธิ์
- นายอัครศักดิ์ อ่างเลิศฤทธิ์

คณะบรรณาธิการ

- นายประสาท สอ้านวงศ์
- นางสาวจันทนา ตั้งสุวรรณพานิช
- นางภาวณี อ่างเลิศฤทธิ์
- นายอัครศักดิ์ อ่างเลิศฤทธิ์

คณะผู้จัดทำต้นฉบับ

1. นางภาวณี อ่างเลิศฤทธิ์
2. นายอัครศักดิ์ อ่างเลิศฤทธิ์

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ

นางสาวองค์ ภูวนาถศรีธัญญา

ความคิดเห็นของผู้ใช้เอกสาร

เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร

กรมวิชาการ

เมื่อท่านได้รับเอกสารและศึกษาเอกสารนี้แล้ว โปรดตอบคำถามต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 โรงเรียน..... อำเภอ.....
จังหวัด.....

1.2 สังกัด

- ☐ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
☐ กรมสามัญศึกษา
☐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.3 ระดับชั้นเรียนที่เปิดสอน

- ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา
☐ ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

1.4 จำนวนนักเรียนทั้งหมด.....คน

1.5 จำนวนครูในโรงเรียน.....คน จำแนกตามวุฒิการศึกษา ดังนี้

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี..... คน
☐ ปริญญาตรี..... คน
☐ สูงกว่าปริญญาตรี..... คน

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เอกสาร

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)
1. ลักษณะ/เนื้อหาของเอกสาร 1.1 ความถูกต้องตามหลักวิชา 1.2 ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ 1.3 การนำเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์และนำไปปฏิบัติได้ 1.4 ให้ความรู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 1.5 อื่น ๆ โปรดระบุ..... 2. การนำเอกสารไปใช้ 2.1 ใช้เป็นเอกสารในการเตรียมการสอน 2.2 ใช้เป็นเอกสารในการฝึกอบรมบุคลากรในโรงเรียน 2.3 ใช้เป็นเอกสารในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม 2.4 อื่น ๆ โปรดระบุ..... 			

3. โรงเรียนได้จัดบริการให้ครูได้มีการใช้เอกสารเล่มนี้ อย่างไรบ้าง

- ☐ ห้องสมุด ☐ ฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ☐ ห้องผู้บริหาร
☐ ครูประจำชั้น หรือครูผู้สอน ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เอกสารฯ

.....

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารวิชาการเล่มต่อไป ท่านต้องการได้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องใดบ้าง.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

กรุณาส่ง

กลุ่มพัฒนาหลักสูตร 4 (วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์)

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร

อาคารกรมวิชาการ

ถ.สุขุมวิท เอกมัย

กรุงเทพฯ 10110

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา
314-316 ปากซอยบ้านบาตร บำรุงเมือง
ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100
นายปกรณ์ ดันสกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2543
โทร. 223-5548, 223-3351

เอกสารพัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้
ของ
ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ
โครงการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
 - (1) โครงงาน
 - (2) การบูรณาการ
 - (3) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - (4) การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด
 - (5) การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

